

még fegyvertársának Kudora Jánosnak epochális beszédét is.

No de ezen minden alapot nélkülöző felszólalását a jelenlevők elítélő hallgatása és az elnöklő alispán tárgyilagos válasza a kelendő értékre leszállította, ép azért a beszéd arra nem volt alkalmas, hogy az ünnepély vélt sérelmeit kireperálja, hogy annak színvonalát emelje, a vagy, hogy a főispán, a tisztviselői kar és a szabadelvű párt iránt táplált osztatlan bizalomnak akár csak egy atomját is megingassa, — de arra igen, hogy az ünnepélyes hangulatba disszonanciát vegyítsen és hogy az ünnepély értékét devalválja.

Nagyon helyes, sőt kötelességszerű, ha az ellenzék kritikát, ellenőrzést gyakorol, de az ellenőrzés korlátok közé van szorítva, korlátai az igazságosság és alkalmosság; legyen az a kritika erős, sőt legyen akár tulszigoru is, de legyen mindég igazságos és helyén való.

A felszólaló ur ezen korlátokat be nem tartotta, s mi lett ennek a következése? Az, hogy az egész hivatalos és nem hivatalos szabadelvű párt a neki imputált passzivitásával nem ronthatót volna annyit az ünnepélyen, mint rontott egy maga a megyebizottsági tag ur az ő aktivitásával, alaptalan és nem helyén való felszólalásával.

Különben az ünnepély lefolyása a következő volt:

Czibulya László alispán tartalmas, jól átgondolt beszéddel az ülést megnyitván, a le-

Kárpóné a vejét okolta az egész fölfordulásért.

— Meglásd, szólott a férjéhez, ez a nyomorult az oka mindennek. Ő tette boldogtalanná a leányunkat. Én ismerem Gizellát. Ő nem viselkednék így pusztán szeszélyből. Valami titkos nagy baja van, a mit előlünk is rejteget.

Karpó Gábor iparkodott megnyugtani a feleségét, hanem azért fekete kávé után mikor egyedül maradtak, mégis elővette a vejét.

— Mondd meg Pista, igazán mi esett köztetek? Minek hagyott ott az asszony?

— Ez az, amit én sem tudok.

— Elutazásod előtt össze kellett tűzöttök.

— De nem tűztünk össze. A legnagyobb szeretetben váltunk el egymástól.

— Akkor a hiúságát kellett valamivel megsértened. Nem emlékezel ilyesmire...?

A vő erre megsértődött.

— Azt hiszem eléggé ismersz, s tudod, hogy értek a nőekkel banni.

— Vagy valami kérését kellett megtagadnod.

— Tudtommal soha egyet sem tagadtam meg. Minden vágyát csak úgy lestem és mindent megadtam neki, amit csak kívánt.

— Hát akkor nem értem a dolgokat, szólott az após.

— Én sem értem, mondhatom. Odahaza a legjobb egyetértésben válnak el. Én ezt

leplezés történetét röviden ismertette s azután szólásra hivta fel az ünnepi szónokot Kudora Jánost.

Mire felállott Kudora János és szünni nem akaró tapsok és éljenzések között elmondott teljesen a helyzet színvonalán álló tárgyilagos beszédet, a mely beszéd t úgy a tartalmat, mint az előadást tekintve a megye, sőt az ország első debatorjei közé emelte. — A beszédből a helyszüke miatt csak a következő legmomentumosabb részeket közöljük:

Valamikor régen megyénk gazdag termőtalajából egy cserfa gyenge rügyeivel kereste az áldásos napfényt, az éltető harmatot; gyökereit mélyen eresztette le a talajba, hogy egykoron magasra növekedhessék. Oly régen volt ez, hogy a mai nemzedékből kevesen látták az első évek gyarapodását: pedig a fa kiváló helyen nőtt. Csak akkor vették észre, midőn erővel, magassággal, dus lombjaival az erdő összes fáit felülmulta.

Enyhe árnyéka alá telepedtek le a hazafiak, megbeszélve a megye s haza sorsát. A szellő mozgatta a lombokat, ezek susogása volt a cserfa beszéde, mely a megye ügyes-bajos dolgait igazgatta. Később, miként a győztes hadfiak sisakjukon, úgy hordozták meg e megye fiai a cser lombjait a megye határain túl északon Nyitraig, délen Ujvidékig.

Védő árnyéka alul új sarjak törtek fel: Mailáthok, Rainerek, Paczolayak s lettek diszei e megyének s a hazának.

Azonban lassan a cserfa is megöregedett, kemény őszi viharok tépdesték lombjait, megingatták koronáját, hogy gyökereitől kidöntsék. De a sok vihart átélte cser még csak elfonyadt leveleit sem vetette le magáról, mint az erdő egyéb fáit, elszáradt lombjait megtartotta s úgy várta be a maga tavaszát, mert számtalan

az asszonyt a tenyeremen, hordozom, becézem, könyeztetem, s mire hazajövök, üres a fészek. A madár pedig nincs sehoh. S e mellett még csak el sem gondolhatom, mi célja lehet ezzel a haza szaladgálással. Ha csak nem akar megzsarolni ez a kis betyár, hogy valami drága meglepetés árán vásároljam meg tőle a békeséget.

Karpó a homlokára csapott

— Te hisz ez pompás! Meg van az ok. Ez az és semmi egyéb. Most már helyre kell állítani a statusz kvo anté-t.

— De miként, az a bökkenő.

Szenkovich Pista egy pillanatig elgondolkozott, azután megszólalt.

— Az bizonyos, hogy meg kell vásárolni a békét. Csak most már tudnám, hogy mivel vásároljam meg.

Karpó erre nézve is szolgált jó tanácsal.

— Hát tudod, mondta, az anyját annak idején mindig megbékítette az arany. Egy szép gyűrű, vagy egy bonton. A leánynak nem lesz elég ereje, hogy ellentáljon az efféle csinos apróságnak.

— Helyes, szólott Szenkovich. Értem. Meglesz.

Másnap délben Szenkovich két szépséges karpereccel állított be. — Az egyiket az anyjának hozta, másikat a leánynak.

Gizella nem fogadta el az ajándékot; de annál szivesebben vette az anyós. A

év tapasztalatából tudta, hogy az befogóra köszönteni.

Még tartott a cserfa téli merengő álmódása midőn 1891. év január 2-án Roszner Ervin báró főispáni kegyelmes kinevezéssel közénk érkezett.

Fogadtuk őt azon tisztelettel, melyet a megye közönsége a Felsőg kinevezése iránt mindig tanusítani szokott.

Roszner Ervin báró hamar megnyerte rokonszenvűnket születése előkelőségével párosult finom modorával, lebilincselte elmenket azon klasszikus műveltséggel, melyen magunk is szereztük tanultságunkat és magához vonzotta az egész megye népét: mert főispáni magas állását nem méltóságnak tartotta, mely előtt mindenkinek megkelle hódolnia, hanem oly kötelességnek, mely szerint a főispán tartozik a megye legkisebb fiainak is szolgálataira állani.

Első fellépésével éreztette, hogy érett megfontolású s önálló gondolkodású férfival lesz dolgunk, ki főispánságának létjogát nem a sablonok utánzásában keresi, ki a jó közigazgatást, a kultura magasra emelését nem kicsinyes eszközökkel, hanem évezredes állambölcséleti elvek alkalmazásával a társadalomban rejlő erőket Plutarchos nagy elvének életbe léptetésével kívánja megvalósítani: „A hazafias ellenpártokat nem szabad megsemmisíteni, hanem mint a jövő idő ellen-súlyait fenn kell tartani.”

Ezen olv alkalmazásával, kitézött nemes célja köré csoportosította a megye összes hazafias pártjait s a megye ügyei iránt nemes versenyre serkentette a politikai pártok összes szellemi erőit. Ezen elv gyakorlati alkalmazásakor eszalkozva vettük észre, hogy különböző politikai nézeteink dacára, nem vagyunk egymás ellenségei, hanem a megyei és kulturális ügyek ápolásában egymásnak

nézetét is megváltoztatta vejét illetőleg. — Most már elismerte, hogy Giza a hibás. — Helytelenül viselte magát, mikor gyerekes szeszélyből hazajött. És leghelytelenebbül teszi, hogy nem követi férjét haza, ezt a ritka minta férjet, a ki annyira kedvében jár.

S hogy szavának nagyobb nyomatéka legyen, hamarosan összehozta minden távol-közelben lakó nőrokonát. — Estelig azután beadta a derekát a menyecske együttes rábeszélésére. Készséggel követte férjét az elhagyott otthonba. Még csak halasztást se kért holnapig.

Kárpóné velük ment, hogy a fölforgatott lakást újra rendbeszedni segítse. — Kárpó meg ezalatt nagy áldomást rendezett a békeszerző karperecek tiszteletére, a falusi kaszinóban.

Eleinte Szenkovich is meg volt elégedve a karperecek hatásával. Hanem később drágállotta őket.

A menyecske eleinte oly hallgatag, oly fanyar volt, hogy nehéz volt vele az élet. A régi fészekbe csak fokokint, lassan melegedett bele.

Talán egy hétre a visszatérés után hirtelen vacsora körben odafordult a férjéhez:

— Mért nem vitt engem föl Budapestre? Tudja, mikor a deputációval fönt járt.

— Hisz nem kérte tőlem, hogy vigyom, replikázott Szenkovich.

vorsenyársai. A nagy elvi kérdések megvitatásában mindnyájunk alap gondolata a hazaszeretet s annak önzetlen szolgálata volt, mit különböző politikai ideálaink fentartása mellett egymásban megbeesültünk . . . . .

Nem tudom, vajjon a nemzetiségi szónivők szármalmas szereplése ébresztette-e fel Roszner Ervin báró nemes szívében a vágyat, hogy más nyelvű polgártársainkat a magyar kultúra előnyei s áldásai-ban részesítse, őket a magyar nemzetnek megnyerje. Tény azonban, hogy a kulturális tevékenység élére állván e megyében oly páratlan anyagi, erkölcsi és szellemi sikereket ért el, melyekről e megye közönsége mindenkor hálával fog emlékezni, s melyek Roszner Ervin báró nevét e megye határain túl az egész felvidéken kedvessé tették.

A kultúra, a társadalom s a megyei közigazgatás terén aratta nem a maga, hanem a megye közönsége, a magyar nemzet számára azon gyümölcsöket, melyeknek magvait elhíntette akkor, midőn a megye összes szellemi erőit pártkülönbség nélkül a megye érdekeinek szolgálatába felvette.

A mi után a nemzet legjobb fiai vágyódnak, hogy a pártviszályok és személyes támadások nemzetünk életéből kiküszöböltesse: ezt Roszner Ervin báró megvalósította. A gondviselés megengedte, hogy megérje azt, hogy a mit Plutarchos mint állam bölcseségi elvet megörökített, mit Roszner Ervin báró meghonosított, ezt a magyar nemzet ezeréves fenállásának ünnepén a legalkotmányosabb magyar király fenkölt ajkaival, a nemzet színe előtt megszentésitett. Megérhette, hogy e megyéből való távozása után (1894. ápr.) érdemei csodás egyhangúsággal megörökítést nyertek jegyzőkönyvünkben.

— Máskor meg mindig magával vitt kérés nélkül is.

— Most kimélni akartam a költséget, mentegette magát a férfi.

— A költséget?

Az asszony fölkapagott ólesen, hangosan, egy kissé erőltetett hatással, s mikor észrevette, hogy a férj meglepetve bámul rá, áthajolt az asztal sarkán és halkán suttozta:

— Lásza, ezért mentem én akkor haza. Bosszantott, hogy egyedül kell maradnom és meg akartam torolni, amiért itt hagyott magamban. De azt nem is sejtettem, hogy fősvénységéből hagyott itt-hon . . .

— Fősvénységéből? Az igaz, rettenetes Harpagon vagyok. Mikor az a karperec, amelylyel haza édesgettelek, háromanyiba került, mint az egész budapesti ut.

A kis Szenkovichné főlegyenesedett ezekre a szavakra.

— Ah, a karperec. Hát megmutatom, hogy nem kell.

Ezzel odaszökött a nyitott ablakhoz és lekapesolta karjáról a karperecet. Egy-két másodpercig ott villogtatta ujjai között, mintha gyönyörködne a fényes esecsobesében, melynek kövei ragyogtak a villamlámpák fényében. Azután kinyújtotta a karját s kilődította az ékszert a kocsitra, a dübörgő tramvay szokér otromba kereke elé.

H. E.

Nagy dolgok voltak ezek akkor; melyeknek emlékezete ma is kedves, melyeknek benyomása alatt festette meg a megye társadalma Roszner Ervin báró arcképét s határozta el a megye közönsége, hogy ezen arckép e megye dísztermében, ezen féltékeny gonddal őrzött szentélyünkben elhelyeztessék.

Csak úgy van értelme az ily kitüntetésnek, ha a fiak nem bánják meg azt, mit az apák elhatároztak, ha holnap nem kerül loomtárba az, mit ma ünnepélyesen felavatunk.

E megye közönségét a tisztelet nyújtás ezen módjában mindenkor a nagy hazafias érdemek elismerése vezette, melytől az alacsony hízegés, a hatalom birtokosai iránt távol állott, de távol állott a szűk látókört jellemző lokális hazafias felhevülés is.

Ezért látjuk itt a legnagyobb magyar-nak: Széchenyi Istvánnak, a haza bölcsének: Deák Ferencnek arcképeit, e megye jeles fiai közül Rainer Pál és Paczoly Jánosét.

E megye közönsége még főispánjai arcképeit is válogatva helyezi el itt, mert lenne ugyan némi történeti becsese, ha minden főispán arcképe itt volna, de nem lenne abban semmi kitüntetés, semmi elismerés. Hogy a hízegésnek még látogatását is elkerülje működésben levő főispánjai arcképét nem veszi fel pantheonjába. Egyetlen kivételt tett e tekintetben Majthényi László báró arcképével, melyet főispánsága alatt állított fel és leplezett le. Mely kitüntetést hálátlanság nélkül nem is tagadhatott volna meg azon férfitől, ki fényes tehetségeit s egy hosszú élet minden munkáját, minden gondolatát megyéjének szentelte; midőn vele kivételt tett, önmagát tisztelte meg a megye közönsége.

Roszner Ervin báró arcképét nem akkor festette meg mikor főispánja volt, hanem mikor főispánja lenni megszűnt.

A tapsvihár elhangozván szólásra jelentkezik Somogyi László megyebizottsági tag a megye közönsége nevében következő indítványt teszi: Kudora János, megyebizottsági tagnak jegyzőkönyvileg hazafiai elismerés és köszönet nyilvánítása jeles ünnepi beszédeért; Ezen ünnepi beszéd szószerint jegyzőkönyvbe vétessék, e beszéd az ünnepelt Roszner Ervin bárónak kísérelő levél mellett megküldessék, és végül hogy az ünnepi beszéd nyomdai uton sokszorosítva a törvényhatósági bizottság minden egyes tagjával Marmaros vármegye és Selmec-Bélabánya szabad királyi városok közönségével átírat mellett közöltessék.

Az indítvány nagy lelkesedéssel elfogadattván ezt az elnöklő alispán határozatképp kimondotta és ezzel a tárgysorozat ki lévén merítve az ülést már már berekeszteni akarta, midőn szólásra jelentkező Ivánka Oszkár megyebizottsági tag ur és elnöki megszakitások és a nem tetszés moraja között a következő sérelmeket és kifogásokat hozta fel: Miért tüzetett ki a leleplezési ünnepély ily munka időre; miért elnökölt az alispán és nem a főispán, miért akarta a szabadelvű párt és tisztviselői kar passzivitásával az ünnepélyt tönkre tenni, miért nem lett meghiva Nógrádvármegye közönsége, s miért jelentek meg ily kis számban a megyebizottsági tagok, — de mivel ez eddig csak 5 volt, ez pedig páratlan szám meg azután

kifogának nem is elég, hát ráadásul még megkifogásolta Kudora János elvtársának személyét, miért ő az ünnepi szónok, miért nem a tisztviselői kar avagy a szabadelvű pártból valaki.

A beszédre Czibulya alispán igen tárgyilagosan és alaposan válaszolt, nagy tetszés mellett kimutatta, hogy ezen sérelmek és állítások egytől-egyik tarthatlanok, ezután egyéb tárgy hián a rendkívüli közgyűlést berekesztette.

A diszközgyűlést a székház nagytermében társas ebéd követte, melyen körülbelül 80-an vettek részt.

A sok pohárköszöntőből a következőket emeljük ki: Kovács József esperes-plebános Roszner Ervin báróra, ifj. Hölczér János a selmeci vendégekre, Berkó István Kudorára, Kudora és Sztinyai a törvényhatóságára, Halasy akadémiai tanár Czibulya László alispánra, Marsalkó „a honti adakozó és jószívű hölgyekre“ stb. mondtak lelkesebben lelkesebb toasztokat. A bankettozók a késő délutáni órákig maradtak együtt.

Ezzel az ünnepély hivatalos és nem hivatalos része lezajlott. A 94-iki közgyűlés határozata végrehajtatott, Roszner Ervin báró képe buzditásul a jelen — és például a jövő — nemzedéknek ott függ méltó elődei képei között. Roszner Ervin báró gazdagabb lett egy kitüntetéssel a megyei pantheon egy jól megfestett képpel — de a megye közönsége szegényebb egy illuzióval, egy illuzióval, a mely abban ringatta őtet, hogy Hontban lehet szép, pártatlan ünnepélyt is rendezni.

A HÉTRŐL.

— **Lapunk szerkesztője** mint tartalékos hadnagy öt heti fegyvergyakorlatra vonulván be, lapunkat távolléte alatt *Hederváry Lajos* és *Szlávy Pál* t. munkatársaink vezetik.

— **Uj számvevő.** Megyénk főispánja a Hegedüs Károly lemondásával üresedésbe jött vármegyei alszámvevői állásra *Soltész Gábort* nevezte ki.

— **Kinevezés** A király *Faller Károly* főmérnököt bányatanácsossá és a selmeci bányászati és erdészeti akadémiához a témkohászat rendes tanarává nevezte ki.

— **Kitüntetés.** A király *Platzer Jenő* számtanácsosnak és a selmecbányai bányagazgatóság számvevő osztálya főnökének, saját kérelmére történt nyugalmaztatása alkalmából, sok évi hű és buzgó szolgálata elismeréséül a Ferenc József-rend lovagkeresztjét adományozta.

— **Házasságok.** *Sipos Antal* e hó 5-én lépett házassági frigyre Budapesten menyasszonya *Gál Irénnel* Gál János miniszteri számtiszt leányával. — *Osztrovszky Lajos* e hó 5-én vezette oltárhoz *Schlesinger Lipót* ipolysági tanító leányát *Szidóniát*.

— **Meghívó.** A főispán a megye állandó választmányát augusztus 19-én d. e. 10 órakor tartandó ülésre hívja össze, melynek tárgya a rendes őszi közgyűlésen tárgyalandó vármegyei házi költségvetés, továbbá az összes vármegyei alapok költségvetése tárgyában teendő javaslat megállapítása.

— **Szomorú rovat.** *Friss* Ferenc *bernecei* körederész, megyebizottsági tag e hó 7-én életének 58-ik évében elhunyt. Temetése e hó 8-án délután ment végbe. — *Özv. Varju* Sándorné, *Varju* Sándor palásti plebános édes anyja e hó 5-én 66 éves korában Paláston meghalt. Tetemeit e hó 7-én helyezték örök nyugalomra.

— **Zarándokut Lorettóba.** *Gaibl* Sándor gr.-kövesdi plebános e hó 12-én egy nagyobb zarándokcsapatot vezet Lorettóba.

— **Kirándulás.** Szombaton egy szűkebb körű társaság adott egymásnak találkozó a szalátnyai fürdőben, és a palásti Rudi pompás muzsikája mellett a legfesztelebb hangulatban töltötte jókedvét piros hajnal felhasadtáig. A társaság hölgytagjainak névsora: *özv. Folkusházy* Gusztávné, *Folkusházy* Sárka (Tesmág), *Murányi* Aranka (Léva), *özv. Ruttkay* Mórné, *Ruttkay* Mária, *Ruttkay* Sárka (Kis-Tur), *Terstyánszky* Aurélné, *Terstyánszky* Ilonka, *Terstyánszky* Margit (Nagyfalu).

— **Pályázat.** *Alsó és Felső-Baka*, valamint *Derzsénye* községekből alakult felső-bakai körjegyzői állásra *Podhorszky* László dr. főszolgabíró pályázatot hirdet. A javadalmazás összesen 744 frt. A pályázati kérvények szeptember hó 25-ig a főszolgabírónál nyújthatók be. A választás szeptember 30-án lesz.

— **Tüzek.** E napokban nagy tűz volt Merén, mely elhamvasztotta Belák János gazda s a kovács házán kívül *Krupec* István udvarnokai ev. lelkésznek mezei birtokán lévő szép lakóházát gazdasági épületekkel. A tűz oka állítólag szolgagyerekek vigyázatlansága. *Krupec* újraépítendő házát milleniumi elemi államiskolának ajánlotta fel illetékes helyen.

— **Nagy zivatar.** *Báthban* és a szomszédos községekben — mint tudósítók írja — e hó 4-én nagy zivatar volt, a mely ezerekre menő kárt okozott. Az iszonyu zivatar délután 5 óra előtt kezdődött s alig fél óráig tartó megszakítással 9 óráig dult. A felhőszakadáshoz hasonló borzasztó zápor és szél ugy a községekben, mint azok határaiban több órára le-

hetetlenné tette a közlekedést. A medrekől kiáradt patakok és vad vizek a gyöngébb hidakat elsodorták. A mélyebben fekvő helyeken a kapás növényeket vagy kimosta, vagy beiszapolta az ár, a mely számos kertnek a kerítését is magával ragadta. A víz behatolt néhány pajtába s alantabb fekvő házba is. De a legnagyobb kár a gabonában esett, amelynek java része még a határban volt. A szél a félkereszteket szorteszórta; a víz pedig messze elsöpörte a kővéket. *Báthban* még jég is esett, a mely a határ egy részében a szépen mutatkozott szőlőtermést teljesen tönkretette. A villám többször lecsapott a város területén, de csak egy helyen gyújtott. *Rosenfeld* Zsigmond dr. orvos házának azon részébe is leütött, hol a szolgabírói hivatal van. A villám a kémény mellett sujtott le, a padlástól a főszolgabíró szobáján keresztül az előszobába s innen a villanyos csengetyű huzalán — összetörve a belső ajtót s a ház külső falán három erős törést ütve — elűnt. A villámesapástól a tető lángbaborult, de a tüzet néhány perc alatt sikerült eloliani.

H I R D E T É S E K.

Van szerencsém a t. községi és körjegyző urakat értesíteni, hogy az irodai (0-ás) nagyságu nyomtatványok **száz ive**, így:

zálogolási jegyzőkönyv, haláleset felvétel, leltár, ki-mutatás, felzet, adásvevési szerződés, stb. stb.,

80 krajcárért kapható

jól berendezett nyomtatványraktáramban. — Ujabban ál-lami adókönyvecskéket is raktáron tartok, 100 drb. ára 2 forint.

Felhivom ezenkívül a t. jegyző urak figyelmét a leg-magasabb igényeket kielégítően berendezett papirraktáram-ra, melyben az áruk olesósága és jó minősége vetekedik a fővárosi árukkal és árakkal.

Tisztelettel

Ipolyságon, 1896. augusztus 11-én

NEUMANN JAKAB.

Őszi bükköny magot
ajánl Ipoly-Pásztó vasuti
állomáshoz szállítva mé-
termázsanként 7 frtért

Uradalmi bérnökség
1 Vámos-Mikolán,

1 1/2 éves tisztavérű kis-
jenői (fehér kondor)
tenyészkánokat

elád
Uradalmi bérnökség
1 Vámos-Mikolán.

Jó és olesó fűszerárak!

Van szerencsém a m. t. közönséget értesíteni, hogy Ipolyságon, a főuton saját há-zamban egy, a mai kornakmegfelelő fűszerüzletet nyitottam. — Kérem a m. t. közönséget, sziveskedjék meggyőződést szerezni kitünő áruimról, a jutányos árakról s a pontos kiszolgálásról.

3-3

Kitünő tisztelettel
Rumann Lajos.